

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową
przedstawia **siedemdziesiąty trzeci**
kwartalny raport oceniający stan koniunktury
gospodarczej w Polsce (IV kwartał 2011 r.)
oraz prognozy na lata 2012–2013

KWARTALNE
PROGNOZY
MAKROEKONOMICZNE

nr 73 (luty 2012 r.)

Zespół autorski:

dr Bohdan Wyżnikiewicz
Jacek Fundowicz
dr Katarzyna Lada
Krzysztof Łapiński
Marcin Peterlik

Instytut Badań
nad Gospodarką Rynkową
Oddział w Warszawie

ul. Kołobrzeska 16
02-923 Warszawa
tel. +48 22 651 86 60/61
faks +48 22 651 86 62

<http://www.ibngr.pl>

© Instytut Badań nad
Gospodarką Rynkową

Stan i prognoza koniunktury gospodarczej

1 lutego 2012 r.

- ___ oczekiwane spowolnienie wzrostu gospodarczego
- ___ malejące tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych
- ___ zła sytuacja na rynku pracy
- ___ słabnąca inflacja

Sytuacja w IV kwartale 2011 r.

W ostatnich trzech miesiącach 2011 roku utrzymało się tempo wzrostu gospodarczego na poziomie z trzeciego kwartału. Okres ten był czwartym z kolei kwartałem, w którym dynamika **produktu krajowego brutto** spadała bądź utrzymywała się na poziomie z poprzedniego kwartału. Według oceny Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, PKB w czwartym kwartale 2011 roku wzrósł o 4,2 proc. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego. Uwzględniając czynniki sezonowe, tempo wzrostu PKB wyniosło 1,0 proc. w stosunku do poprzedniego kwartału. W efekcie, w całym 2011 roku produkt krajowy brutto wzrósł o 4,3 proc., a więc o 0,4 punktu procentowego więcej niż rok wcześniej.

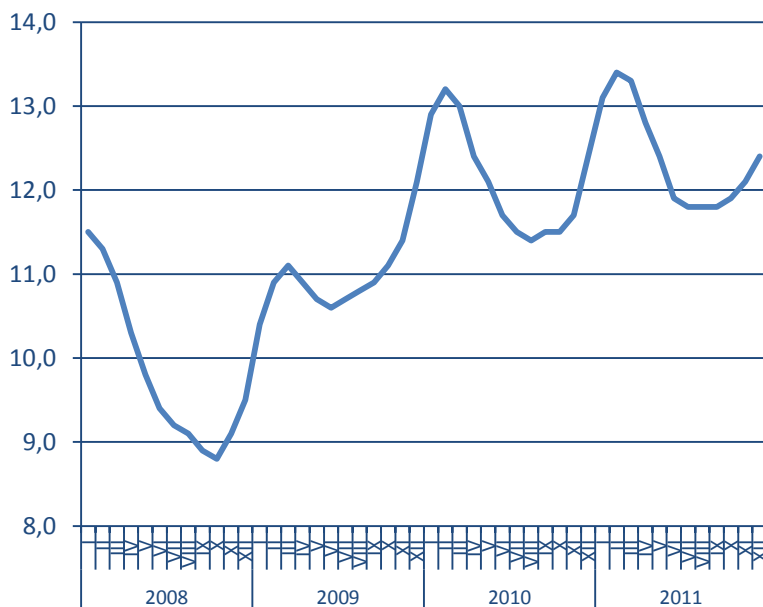
Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego zarówno w czwartym kwartale, jak i w całym roku, był **popyt krajowy**. Tempo jego wzrostu Instytut szacuje na 3,6 proc. w ostatnim kwartale, przy wzroście o 3,8 proc. w 2011 roku¹. Wysokie tempo wzrostu popytu było w całym 2011 roku niemal w równej mierze efektem przyrostu inwestycji i spożycia. Tempo wzrostu **nakładów brutto na środki trwałe** w czwartym kwartale Instytut szacuje na 11,0 proc. przy wzroście 8,7 proc. w całym roku. Było to najwyższe kwartalne tempo wzrostu nakładów inwestycyjnych od czternastu kwartałów. Nadmienić należy, że dla rocznej dynamiki wzrostu nakładów inwestycyjnych, czwarty kwartał, jak co roku, miał decydujące znaczenie. Tempo wzrostu **spożycia indywidualnego** wyniosło 2,2 proc. w czwartym kwartale oraz 3,1 proc. w całym roku. **Spożycie ogółem**, a więc uwzględniające obok spożycia indywidualnego również spożycie zbiorowe, wzrosło o 1,0 proc. w czwartym kwartale oraz o 2,1 proc. w całym roku.

¹ Kwartalne tempa wzrostu podawane są w odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego. Wyjątek stanowi tempo wzrostu PKB podawane w dwóch konwencjach – w porównaniu z analogicznym kwartałem roku poprzedniego oraz w porównaniu do poprzedniego kwartału, po eliminacji czynników sezonowych.

W ujęciu sektorowym najszybciej rozwijającą się w 2011 roku częścią gospodarki było **budownictwo**. Wartość dodana w budownictwie wzrosła w tym okresie o 11,8 proc., a w okresie od października do grudnia o 7,3 proc. Nieco szybciej wzrastała produkcja sprzedana budownictwa: o 16,3 proc. w całym roku i o 12,1 proc. w ostatnim kwartale. Wolniejsze tempo wzrostu odnotowano w **przemysle**. Wartość dodana w przemyśle zwiększyła się w 2011 roku o 6,3 proc., a w ostatnich trzech miesiącach roku o 7,0 proc. Roczne i kwartalne tempo wzrostu produkcji sprzedanej w przemyśle wyniosły odpowiednio 7,7 oraz 9,7 proc. W czwartym kwartale zwiększyło się tempo wzrostu wartości dodanej w **usługach rynkowych**. Wyniosło ono 3,3 proc., a w całym 2011 roku wartość dodana w usługach rynkowych zwiększyła się o 3,2 proc.

W 2011 roku dynamika **importu** była niższa niż dynamika **eksportu**. Roczne tempo wzrostu importu IBnGR szacuje na 6,8 proc., a eksportu na 8,0 proc. W czwartym kwartale 2011 roku analogiczne tempa wzrostu wyniosły odpowiednio 8,7 oraz 10,9 proc. Poprawa ujemnego salda w wymianie handlowej wynikało z poprawy konkurencyjności polskich dóbr i usług na rynkach unijnych. Szybszemu tempu wzrostu eksportu w porównaniu z tempem wzrostu importu sprzyjała deprecjacja **kursu złotego** względem euro – zarówno w czwartym kwartale, jak i w całym 2011 roku. Średni kurs złotego względem dolara amerykańskiego spadł w czwartym kwartale, natomiast w skali całego roku nastąpił nieznaczny wzrost.

Wykres 1 Stopa bezrobocia w Polsce

Źródło: GUS

Stopa bezrobocia na koniec roku wyniosła 12,5 proc. Oznacza to jej wzrost o 0,7 punktu procentowego w porównaniu z końcem trzeciego kwartału oraz o 0,1 punktu procentowego w porównaniu z sytuacją z końca 2010 roku. Wzrost stopy bezrobocia w porównaniu z sytuacją sprzed trzech miesięcy częściowo tłumaczyć można efektem sezonowości. Zauważyć warto, że wzrost w stosunku do stanu sprzed roku jest niższy niż w poprzednich kwartałach, co świadczy o spowolnieniu tendencji wzrostu stopy bezrobocia. Wzrostowi stopy bezrobocia towarzyszył przyrost liczby zatrudnionych w gospodarce. Według szacunków IBnGR, w czwartym kwartale **przeciętne zatrudnienie** w gospodarce narodowej wzrosło o 1,8 proc., a w całym 2011 roku zwiększyło się o 2,0 proc.

W czwartym kwartale zmniejszyło się tempo wzrostu **przeciętnych realnych wynagrodzeń brutto**. W ostatnich trzech miesiącach roku wyniosło ono 1,5 proc., a w całym roku 1,4 proc.

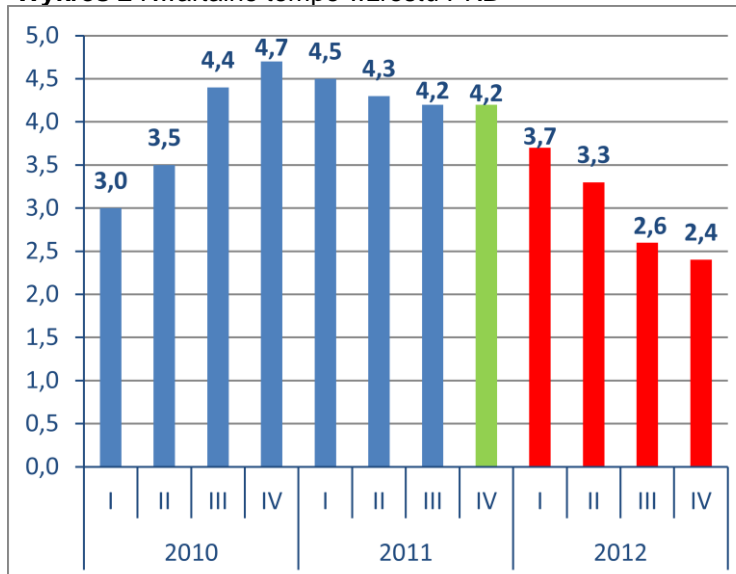
Średnie tempo wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych, czyli **inflacja**, wyniosło w okresie od października do grudnia 4,6 proc., a na koniec grudnia ukształtowało się również na poziomie 4,6 proc. W 2011 roku najbardziej podrożały: paliwo do prywatnych środków transportu (o 13,7 proc.), nośniki energii wykorzystywane w użytkowaniu mieszkań (o 7,4 proc.) oraz żywność (o 5,6 proc.). W całym 2011 roku średnie tempo wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych wyniosło 4,3 proc., co było najwyższym wynikiem od 2001 roku, kiedy to odnotowano inflację na poziomie 5,5 proc.

Prognoza na lata 2012 – 2013

Prezentowana prognoza została opracowana przy następujących założeniach:

- w 2012 roku poziom stóp procentowych w Polsce będzie stabilny, to znaczy w ciągu roku stopa procentowa banku centralnego nie zmieni się o więcej niż 25 pb,
- nastąpi wyraźne spowolnienie wzrostu gospodarczego w Unii Europejskiej w 2012 roku, ale już w roku 2013 koniunktura w Europie będzie się poprawiać.

Wykres 2 Kwartalne tempo wzrostu PKB

Źródło: GUS, IBnGR

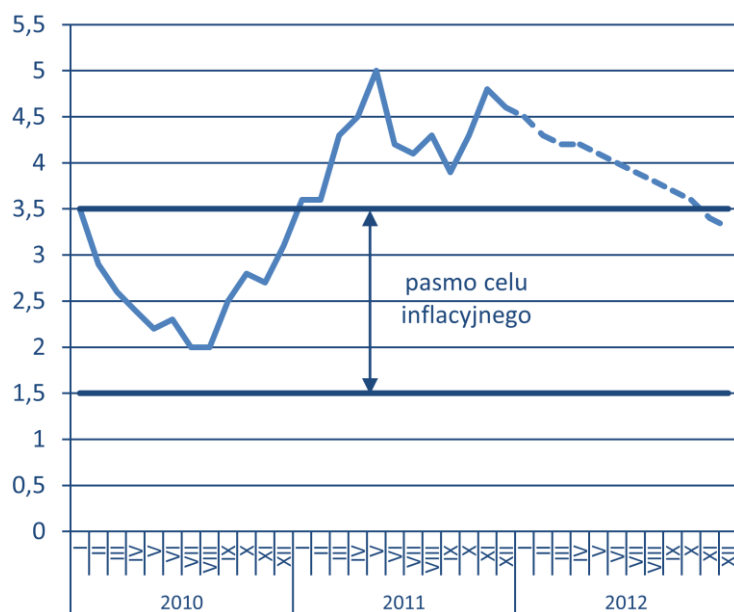
Według prognozy Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową, tempo wzrostu **produktu krajowego brutto** w 2012 roku wyniesie 2,9 proc., co oznacza znaczne spowolnienie w stosunku do 2011 roku. Lepszej koniunktury spodziewać się należy w pierwszej połowie roku, natomiast w drugiej połowie sytuacja gospodarcza będzie gorsza. Tempo wzrostu PKB w ciągu roku będzie się zmniejszać od 3,7 proc. w pierwszym kwartale do 2,4 proc. w czwartym. W ocenie Instytutu, rok 2013 nie będzie się istotnie różnił pod względem koniunktury od roku 2012 – prognozowany wzrost PKB wynosi 3,2 proc. Pamiętaj jednak należy, że obecna sytuacja w gospodarce europejskiej powoduje dużą niepewność i wszelkie prognozy na okres dłuższy niż rok obciążone są dużym ryzykiem.

W 2012 roku utrzyma się **sektorowy wzorzec wzrostu** z ubiegłego roku. Oznacza to, że najszybciej rozwijającym się sektorem gospodarki będzie budownictwo, gdzie wartość dodana wzrośnie o 9,3 proc. Wzrost wartości dodanej w przemyśle wyniesie 4,9 proc., a w sektorze usług rynkowych 2,7 proc. Warto zaznaczyć, że sektor budowlany wyraźnie szybciej rozwijał się będzie w pierwszej połowie roku. Wynika to z tego, że w pierwszych dwóch kwartałach prowadzone będą jeszcze ostatnie prace związane z realizacją inwestycji na EURO 2012. Dotyczy to nie tylko dużych inwestycji publicznych, ale także mniejszych projektów realizowanych przez inwestorów prywatnych, na przykład w turystyce. Według prognozy Instytutu, w 2013 roku wymienione sektory będą się rozwijały w nieco niższym lub w podobnym tempie jak w roku 2012, a budownictwo nadal będzie pozostawało liderem wzrostu.

Tempo wzrostu **popytu krajowego** w 2012 roku wyniesie 2,7 proc., czyli o około 1 punkt procentowy mniej niż w roku poprzednim. W ujęciu kwartalnym tempo wzrostu popytu krajowego będzie malało, ale różnice pomiędzy kwartałami nie będą znaczące. Spadek tempa wzrostu popytu krajowego wynikał będzie przede wszystkim ze spowolnienia popytu inwestycyjnego – tempo wzrostu nakładów brutto na środki trwałe wyniesie w bieżącym roku 4,9 proc. wobec 8,7 proc. w roku poprzednim. W ocenie IBnGR, w 2012 roku **spożycie indywidualne** wzrośnie o 2,8 proc. wobec 3,1 proc. w roku 2011. Na spowolnienie wzrostu spożycia oraz inwestycji duży wpływ będą miały pogarszające się nastroje zarówno wśród konsumentów, jak i w sektorze przedsiębiorstw. W 2013 roku popyt krajowy przyspieszy – jego prognozowany wzrost wynosi 3,5 proc. Szybciej niż w 2012 roku rosły będą także nakłady brutto na środki trwałe, których prognozowany wzrost wynosi 7,2 proc.

Sytuację na **rynku pracy** w roku 2011 ocenić należy negatywnie, podobnie jak perspektywy jej zmiany w roku bieżącym. W ocenie IBnGR, stopa bezrobocia na koniec grudnia 2012 roku wyniesie 12,8 proc., a więc będzie nieco wyższa niż na koniec ubiegłego roku i wyższa od przyjętej przez rząd w założeniach do budżetu. Powodem pogarszania się sytuacji na rynku pracy będzie przede wszystkim wolniejszy wzrost gospodarczy, ale także pesymistyczne nastroje w sektorze przedsiębiorstw i niska skłonność do inwestycji, w tym inwestycji w tworzenie nowych miejsc pracy. Sytuacja na rynku pracy poprawiać się powinna w 2013 roku – według prognozy IBnGR, stopa rejestrowanego bezrobocia wyniesie na koniec przyszłego roku 11,8 proc.

Wykres 3 Inflacja w Polsce

Źródło: GUS, IBnGR

W ocenie Instytutu **Inflacja** pozostanie w 2012 roku ważnym problemem polskiej gospodarki. W pierwszych dwóch kwartałach będzie się ona utrzymywać powyżej 4 procent, a w drugiej połowie roku spadnie nieco poniżej tego poziomu. Prognozowany średni poziom inflacji w 2012 roku wynosi 3,9 proc., a na koniec grudnia 3,3 proc. W roku 2013 ceny będą rosły wolniej – prognozowana średnioroczna inflacja wynosi 2,8 proc. Prognoza inflacji obarczona jest szczególnym ryzykiem z uwagi na niepewną sytuację na rynku finansowym i zagrożenie okresowymi deprecjacjami złotego. Czynnikiem ryzyka w przypadku inflacji jest także niepewność związana z sytuacją w Iranie i możliwością zaistnienia poważnych perturbacji na światowym rynku paliwowym.

Mimo napiętej sytuacji w strefie euro, która z pewnością przełoży się na spowolnienie wzrostu w całej UE, nie należy spodziewać się w przyszłym roku drastycznego załamania polskiego eksportu. Według aktualnych prognoz, Niemcom – naszemu największemu partnerowi handlowemu – nie grozi recesja, a polskiemu eksportowi będzie sprzyjać stale poprawiająca się konkurencyjność polskich produktów. Uwzględniając te czynniki, Instytut prognozuje, że w bieżącym roku **tempo wzrostu eksportu** wyniesie 5,1 proc., a w 2013 roku 4,0 proc. Z kolei **import** w latach 2012 – 2013 wzrośnie odpowiednio o 4,2 oraz o 4,8 proc.

Obecna sytuacja w strefie euro oraz wynikająca z niej duża niepewność i zmienność na rynkach walutowych sprawiają, że prognoza **kursów walutowych** obarczona jest jeszcze większym niż zazwyczaj ryzykiem. Według IBnGR, w 2012 roku średnioroczne kursy euro i dolara wyniosą odpowiednio 4,2 oraz 3,1 złotego, natomiast w 2013 roku średni kurs euro wyniesie 4,0, a średni kurs dolara 3,0 złotego.

Roczne i kwartalne prognozy makroekonomiczne IBnGR

		2011		2012				2011	2012	2013
		III	IV	I	II	III	IV			
PKB	% r/r	4,2	4,2	3,7	3,3	2,6	2,4	4,3	2,9	3,2
PKB	% k/k	1,0	1,0	0,9	0,8	0,7	0,7	x	x	x
Wartość dodana										
w przemyśle	% r/r	5,5	7,0	6,3	5,2	4,5	3,9	6,3	4,9	5,0
w budownictwie	% r/r	11,9	7,3	11,1	10,8	8,5	7,9	11,8	9,3	7,0
w usługach rynkowych	% r/r	2,9	3,3	3,3	3,0	2,3	2,2	3,2	2,7	2,8
Popyt krajowy	% r/r	3,2	3,6	3,1	2,7	2,6	2,5	3,8	2,7	3,5
Spożycie ogółem	% r/r	1,6	1,0	2,5	2,5	2,3	2,2	2,1	2,4	2,6
w tym: indywidualne	% r/r	3,0	2,2	3,1	3,0	2,7	2,5	3,1	2,8	2,9
Nakłady brutto na środki trwałe	% r/r	8,5	11,0	7,6	6,5	4,0	3,3	8,7	4,9	7,2
Produkcja sprzedana										
przemysłu	% r/r	6,1	9,7	6,9	6,7	5,0	4,1	7,7	5,6	6,5
budownictwa	% r/r	15,2	12,1	12,5	11,4	9,6	8,6	16,3	10,1	7,5
Inflacja (CPI; średnia)	%	4,1	4,6	4,3	4,1	3,8	3,4	4,3	3,9	2,8
Inflacja (CPI; k.o.)	%	3,9	4,6	4,2	4,0	3,7	3,3	4,6	3,3	2,7
Podaż pieniądza (M3, k.o.)	%	10,2	12,4	12,3	11,8	11,4	10,7	12,4	10,7	9,5
Wynagrodzenie brutto realne	% r/r	2,5	1,5	2,0	2,5	2,9	3,2	1,4	2,6	2,0
Przeciętne zatrudnienie w GN	% r/r	1,5	1,8	1,4	1,7	1,8	2,0	2,0	1,7	2,1
Stopa bezrobocia rejestr. (k.o.)	%	11,8	12,5	13,4	12,9	12,4	12,8	12,5	12,8	11,8
Eksport (GUS/RN)	%	7,7	10,9	7,6	7,2	3,4	2,0	8,0	5,1	4,0
Import (GUS/RN)	%	5,2	8,7	6,3	5,1	3,4	2,3	6,8	4,2	4,8
Saldo obr. bież. BP (krocząco)	% PKB	-4,7	-4,2	-4,3	-4,3	-4,1	-4,0	-4,2	-4,0	-4,3
Średni kurs dolara (NBP)	PLN/USD	2,94	3,26	3,3	3,2	3,0	2,8	2,96	3,1	3,0
Średni kurs euro (NBP)	PLN/EUR	4,15	4,42	4,3	4,2	4,1	4,0	4,12	4,2	4,0

Źródło: dane historyczne – GUS, NBP
szacunki i prognozy – IBnGR